

למיה אל עריג'א ואה'

ע"י ב"כ עות"ד מנאל חזון ואה'

האגודה לאקוות האזרוח בישראל, ירושלים

העות ריב

בג"ץ

מפקח כוחות צה"ל ביהודה ושומרון

על ידי פרקליטות המדינה,

משרד המשפטים ירושלים

המשיבתגובה מטעם המשיב

בעתירה זו טוענים העותרים נגד הצבתן של חסימות פיסיות שהוקמו בין בית ג'אלא לביןabin כביש שמחבר בין ירושלים לבין כביש מס' 60, שהוא חכיב המשחבר את ירושלים עם חברון (להלן – **הכביש**), שבאות ליישם את ה"יכטר" שמוטל על בית לחם ובית ג'אלא. החסימות מונעות יציאה חופשית ברוב מבית לחם ובית ג'אלא לכיוון מערב, דרך השכונה בה מתגוררת העותרת 1, שהיא השכונה המולנית של בית ג'אלא, הנמצאת משני עברי של הכביש.

עקב החסימות הפיסיות אין העותרים יכולים לעبور ברכבת ישירות לשכונות לתוך בית ג'אלא, אלא הם נאלצים לנטווע דרך כביש המוביל למחסום ולגיה, ומשם להיכנס לבית ג'אלא. ודוק, כפי שעולה מהעתירה עצמה ומהותמונות שצوروו בנסיבות לה, אין בעיה ממשית של מעבר רגל מהשכונה לתוך בית ג'אלא ולהיפך.

בתמצית ייאמר, כי הכביש והחסימות הללו הוטלו **מטעמי בטחון מובהקם ובהעד רפירה אחרת**, שכן אם יוסרו החסימות לא ניתן יהיה למנוע יצאה בלתי מボוקחות ברכב מבית לחם ובית ג'אלא, דבר שייסכן במידה חמורה את בטחון האזור ובטחון המדינה, ועל כן נבקש את דחינת העתירה.

עוד נוטין, כי הוחלט על נקיטת צעדים מסוימים, שמטרתם להקל על מצבם של תושבי השכונה, כפי שעוד יפורט להלן.

הרקע העובדי

4. החל מתחילת חודש אוקטובר 2000 מתוחשים באזור אירע **אירועי לחימה**, המותאפיינים בהפרות סדר נרחבות ובפיגועים (AIRUWI RI, מטען חבלה, ידوي אבנץ, בקבוקי תבערה, ועוד), תוך סיון לחי אדם ולרכוש, חז של אזרחים והן של חיילי צה"ל. בפיגועים אלה נהרגו מאות ישראלים ואלפיים אחרים נפצעו. כמו כן, במסגרת האירועים הללו, נהרגו גם מאות פלסטינים ואלפיים אחרים נפצעו במהלךם.
5. כדי להתמודד עם הטיכון הבטחוני המשמש עם אירועי הלחימה הללו נוקט צה"ל במנוגן אמצעים, המשתנים מעת לעת, המופעלים על פי הנסיבות וצורכי הבטחון. מטיבן הדברים, במסגרת תשובה זו נפרט רק את האמצעים הרלוונטיים לעתירה זו.
- אחד מן האמצעים הללו, הננקט על פי הצורך, הוא **ביזור** שלאזורים מסויימים או כפרים מסויימים בתחום השטחים. במסגרת ביזור זה נמנעת התנועה וחופשיות אל ומתח השיטה המכותר. כן מוגבלת לעיתים התנועה בין תאי שטח מסויימים.
6. הטעמים להטלת כתר, ולהגביל התנועה בין תאי שטח מסויימים, הינם טעים בטחוניים מובהקים. צעדים אלה נועדו להקשות על מחלבים וגורמים עוניים שונים את האפשרות לצאת מתחום השיטה המכותר או הכפר המכותר, באופן חופשי ובלתי מפוקח, בדרכים לביצוע פיגועים, וכן נועדו הם להקשות עליהם, לאחר ביצוע פיגוע, להמלט לתחום שטח מסויים (בעיקר שטח A) או לזוז כפר מסויים (bateh A או B). כמו כן, הכוונים מקשים על תכנון פיגועים, על העברת חוראות לביצוע פיגועים, על העברת אמצעי לחימה למקום, וכך מטה. מטעמים אלה, **החויניות לבטחון האזור**, ננקטו האמצעים הללו ועמדת המש��בִים היא כי אין ניתנת תסקין את הבטחון.
7. כאשר מתאפשרה החלטה להטיל כתר על שטח מסוים, מכותר תא השיטה כולה כך שנמנעות כניסה ויציאה חופשית ממנו ואליו. עם זאת, הבדיקה איננו מונע תנועה חופשית בתחום תא השיטה עצמו.
8. כאמור, משמעות הقرار היא, בכך שנמנעת תנועה חופשית ובלתי מפוקחת מהאזור המכותר ואליו. לפיכך, ככל, במסגרת ההחלטה, נחסמות דרכי הגישה לאזורי המכותר. חסימות אלה מבוצעות באמצעות שתי שיטות, או על ידי **חסימה פיסית** (כגון באמצעות הצבת קובייה בטון על הדרך, באמצעות עריםות חול על הדרך, באמצעות חפירת מחרפות על הדרך ועודומה), או על ידי **הצבת מחסום המאויש בחילוף**. במקרה אחרין זה, הדרך נורתה עבירה מבחינה פיסית, אולם החילופים המוצבים במחסום מפקחים על זהות העוברים בהדרך.

- כדי שלא לגורום לניטוק פיסי מוחלט של תא שטח מסוים מסביבתו, דבר העולם לפגוע פגיעה קשה ביצורים הומניטריים חיוניים של התושבים (כגון יכולת פניות פצועים וחולים דחופים מזרק השטח המכוון אל בתיהם המצויים מחוץ לשטח המכוון), מדיניות המשיב חייא, כי שום תא שטח מכוון לא יונתק כלל מסביבתו באמצעות חסימות פיסיות בלבד. לפיכך, המדיניות הינה, כי לכל כפר או עיירה מכוורת ישאר כביש גישה אחד לפחות, אשר לא ייחסם באמצעות חסימה פיסית. לרוב, על אותו כביש גישה, יימצא מחסום מאויש בחילוקים, שיפקחו על הגישה לאזור המכובר.
10. אשר לביעות ההומניטריות המתעוררות בעקבות הטלת כתר, הנובעות מוחבלת. חופש התנועה של תושבי השטח המכובר, הרי שהמשיבים מודעים לכך הדיבר והם נערכים ליתן להן פתרונות ראויים.
11. בעיה מרכזית שכזו עניינה באפשרות המעבר במחסומים של פצועים או חולמים הזוקקים לקבלת טיפול רפואי דחוף בבתיהם חולמים.
- כדי לפטור בעיה זו הוצאה באירוע זה מכבר "נווה לטיפול בתושב אירוע המוביל למחסום במצב חירום רפואי דחוף") נוהל זה מצורף ומסומן מע' 1.
- נווהל זה נועד להסדיר מקרים בהם מגיע למתחסום צה"ל, באירוע אדם המצויה במצב חירום רפואי דחוף וambil ועובדו לצורך הגעה למועד רפואי בו ניתן לו טיפול רפואי. כעולה מסעיף 1 לנווהל, נוהל זה תחול בין שיגורה, וחון בזמן של שגר או בתר פנימי.
- על פי הנוהל, ככל, מפקד מתחסום יאפשר מעברו של אדם כזה במחסום, לרבות כניסה לישראל, לצורך קבלת טיפול רפואי דחוף, אף אם אין בידו היתרΆ. במקרה חרום רפואי נחשבים למשל מקרים בהם מגיע למתחסום יולדת או כאשר מגיע למתחסום מקרה של אדם המದם באורה קשה, הכויות באורת קשה, וכדומה (סע' 2 לנווהל). במקרה של ספק, הספק פועל לטובות התושב (סע' 4 לנווהל). כל חיל מתחסום, אשר אליו מגיע מקרה חרום רפואי דחוף, חייב להעביד מידית את הטיפול במקרה למפקד המתחסום (סע' 5 לנווהל).
- נווהל זה עומד בעינו ומחייב הוא את כל המתחסומים הפרושים בשטח, לרבות מתחסומים המצויים ביציאה מאזור מכובר כלשהו או בכניסה אליו.
12. נושא שני במישור זה עניינו באפשרות המעבר במחסומים של פצועים או חולמים הזוקקים לקבלת טיפול רפואי בבתיהם חולמים, במצב שאינו מצב חירום. כוונתנו למשל לאפשרות המעבר במחסומים של חולמים הזוקקים לטיפול דיאליזה, הקרנות, כימותרפיה, וכדומה, ואף לאפשרות המעבר במחסומים של חולמים הזוקקים לטיפולים פחותים בחיוניותם.

גט נושא זה הוסדר זה מכבר, וזה ב-"דו"ח טיפול בבקשתות של גושבי תזרירם לקבלת טיפול רפואי". נוהל זה מצורף ומסומן מש/2.

נוול זה נועד לאפשר גם לחולה או פצוע, שאינו נמצא במצב חירום רפואי, לעبور במחסומים לצורך קבלת הטיפול הרפואי לו הוא זוקק. אלא שבמקרה זה, הכללים הקבועים בנהול שונים מחייבים הקדום בנוהל הקודם. על פי הנהול החל במקרים אלה, חולה או פצוע שכזה, רשאי לפנות למנהל התיאום וה קישור שבמקומות מגורייו (להלן: **המוח"ק**), ישירות או באמצעות הרשי"פ, ולהעלות בפניה את בקשתו, תוך צירוף המסמכים הרפואיים הרלבנטיים. הבקשה נבדקת ואם נמצא כי יש לה ציוק, יאשר המוח"ק לפונה את המעביר במחסומים חמפורדים בין מקומות מגוריו לבין בית החולים בו ניתן הטיפול. מסגרת זו מאפשרת מותן פתרון לתושב המצויה בכפרה, הזוקק להגיע לבית החולים המצווי מחוץ לאזור הכפרה. הכלל המרכזי שבנוהל קבוע, כי ככל, יש לאפשר לתושבי האזוריים קבלת טיפול רפואי, אלא אם מותן האישור לחריגנה מהכפר או מהסגר הנדרש לשם כך, עלול לגרום לבעה בטחונית. כעולה מהנהול, הוא נועד לחול בעת שגרה, בעת סגר ובעת שמוטל כתר. פגימין (סע' 1 לנוהל).

13. זהה אפוא המדיניות הכלכלית בנדון. מדיניות זו עמדת לא אחת בדיון בפני בית המשפט הגובה לצדק, ובית המשפט הנכבד קבוע כי אין מקום להתערב במדיניות זו של המשיבים. ראו למשל: בג"ץ 9242/00 עמותות רופאים לזכויות אדם נ' שר הבטחון (לא פורסם).

על רקע סקירה כללית זו, נעבר למקורה הנדו בעתירה

שכונת טליתא קומיה מצויה בפאתי המערביים של בית ג'אלא, לאורכו של הכביש. בשכונה מספר עשרות בתים, בהם מתגוררים מאות אחזות של תושבים.

עלקב ריבוי חפיגועים שיצאו מבית לחם וمبית גיאלא כותרו אלה זה מכבר. במסגרת זו נחسمו רוב דרכי הגישה לאזור בית לחם-בית גיאלא בחסימות פיסיות, ועל מטפר מצומצץ של בישיט מרכזיים המכינפים את שתי הערים החובבו ממחסומים מאושים. ודוק, כיון שהשכונה מצויה לאורכו של הכביש הראשי המצו依 ממערב לבית לחם ובית גיאלא, ממילא היה צורך למקם את החסימות הפיסיות באזורי השכונה מזרחה לכבייש, על מנת למניעת יציאת כל רכב מבית לחם-בית גיאלא לכיוון הכביש הראשי.

עקב תקלה לא ניתן לצרף לתגובה זו מפה עלייה מסומנת השבונה ודרבי הגיעו אליה, ומפה זו תועג בפני בית המשפט הנכבד, במהלך הדיון, ולפייך אנו מפנים בשלב זה למפה, שצורפה בנספח ע/ג לעתירה.

16. טענותיהם השונות של העותרים הן פועל יוצא של הסימת הדרכים מזורה למערב למעבר כל רכב, ומאי-הנוחות הנגרמת לחם עקב הצורך להגיע מהשכונה לבית ג'אלא בדרך עוקפת, שאורכה מספר קילומטרים.
17. Да ука, כאמור לעיל, קיים חכרח בטחוני למנוע בעת זהו מעבר חופשי של כל רכב מבית לחם ובית ג'אלא לכיוון הכביש הראשי, ואל מול אי-הנוחות שנגרמת לעותרים עומד הצורך בטחוני החינמי, שבנסיבות העניין ידו על העליונה.
18. נבקש להציג, שכעהה אף מהעתירה ומהצி�لومים שצורפו כנספחים לה, אין מניעה משיטת כלשהו למעבר רגלי מהשכונה לבית ג'אלא.
- נראה בבירור, שאין מניעה מתושבי השכונה להגיע ולצאת מהשכונה באופן רגלי, דרך החסימות הפיסיות או דרך המחסום שהעתורים מכנים "מחסום ה-D.C.O." (להלן – מחסום ה-D.C.O.), וכעהה מהתומות שצורפו לעתירה עצמה הטענות בעניין זה הינן מוגזמות ביותר. נזכיר, גם לשיטת העותרים מזובר במרחקים קצרים יחסית בין השכונה לבין בית ג'אלא, שאינם בלתי סבירים להליכה רגלית.
19. נבקש לעדכן, שהוחלט שבכפו להעברת רshima מפורטת של כל הרכב של תושבי השכונה ומספריהם ליעץ המשפטי של אזור יהודה ושומרון, הרי שלעתה הזו, "מחסום ה-D.C.O." יפתח למעבר כל הרכב של תושבי השכונה בלבד – שייעברו בדיקה במחסום – וזאת לפחות 6-4 שעות מדי יום (שעות מודיעיקות יتوאמו עם מינילת התנאים והקשרו). יש להציג, כי פתיחות המחסום תחייב את אישו באותו שעתו, דבר שיבוא בהכרח על חשבון הכוח שאמור להשתתף בפעולות המבצעית ללחימה בטרור, ולפייך שעות הפתיחה עליון הוחלט באו לאזן בין הפגיעה שנגרמת לתושבים לבין הפגיעה שתיגרם בטחון עקב אישו של המחסום לפחות מספר שעות ביום.
- למרור יהיה לציין, שפותחות מחסום ה-D.C.O. בזמן קונקרטי גס (תלייה בכך שהכו שאמור לאייש את המחסום לא יזעק לפעולות בטחונית דחופה, שתחייב בנסיבות העניין את שיתופו של הכוח שאמור לאייש את המחסום באותו פעללה, וכי בנוסף, ברור מآلן של החמורה במצב בטחוני תחייב לשקל עניין זה כולם מחדש).
20. בנוסף יש להציג, שקיימות דרכים גישה אחת ברכב לשכונה וממנה, העברת דרך וולגית ומקיפה את הר גילה, ואורכה מספר קילומטרים, שנותרה פתוחה ועבירה לכל רכב, על הדרך מוצב מחסום מאויש, בצומת וולגית, שהתושבים נאלצים לעבור בו.

במסגרת החקאות עליהם הוחלט נקבע, כי בכפוף לכך שהעתורדים יעבירו לירען חמשפות של אוצר יהודה והשומרון רשיימה מפורשת של תושבי השכונה המתגוררים בה ביום, הרי שלעתה הוא, לאחר בדיקה, ובכפוף להעדר מניעה בטחונית קונקרטית לגבי תושב פלוני, תושבי השכונה לא יידרשו לקבל "התירתי תגנעה בכתרי" לצורך תגנעה ברכב על הדרך העוברת מהשכונה דרך וולגינה, והם יכולים לעבור במחסום וולגינה – בכפוף לבדיקה במחסום זה – ללא צורך בהיתריהם כאמור.

- .21 בשולי הדברים נעיר, שאין גם כל מניעה להגיע עם רכב לצידן המזרחי של החסימות היפותיות או של מחסום ה-D.C.O. ועם רכב אחר להגיע מזרק השכונה לצידן המערבי של החסימות והמחסום הנ"ל, ולעbor מרכיב לרכב לאחר ח齊יה רגלית של החסימות או המחסומים.

.22 בנוסף, לעניין הטענות בדבר פגיעה בזכות לטיפול רפואי, למוטר יהיה לציין כי הנוחלים שצורפו כנספחים עמ"נ ועמ"ג לעיל חלים גם על המעבר ברכב דרך מחסום ולגיה.

.23 בן ניסיף, כי לטענה בדבר "ענישה קולקטיבית" כביכול אין כל יסוד, וכל הצעדים שננקטו, ושפורטו לעיל, היו צעדים מניעתיים, שנעודו למנוע ולצמצם הפיגועים הרבים שייצאו מאזור בית לחם-בית גיאלא.

.24 לסיכום, אכן, חופש התנועה של תושבי השכונה נפגע במידה מה, והם אינם יכולים לעבור ברכב מהשכונה לתוך בית גיאלא בזרכים הקצרות ששימשו אותם בעבר. אולם, פגעה זו הינה מוצדקת ומידתית, שכן היא נועדה לצורך הגנה ושמירה על חי אדם.

.25 לעומת זאת, ניתן לטעון שהאיום הכבד חנשף מהתושבי בית לחם ובית גיאלא עצמם, לא ניטן להסביר את החסימות היפותיות שהוונחו: עם זאת, התקלות הנוספות עלייהו הוחלט אמרורות לשפר את יכולות חיותם של תושבי השכונה ולאזן, לעת הזו, בקרה טובה יותר בין אי-הנוחות הנגרמת להם עקב החסימות לבין הצורך הבטחוני המשמי.

.26 מכל האמור לעיל עולה כי אין כל עילה להתערבות בית המשפט הכבד בנושא הנושא בעתייה, ועל כן נבקש את דחינת העתירה.

היום, כ"ב בניסן, תשס"ג
24 באפריל. 2003

ענף חלמון עיר'ז

סגן בכיר לפרקליטת המדינה